

EUROOPA
KOMISJON

EUROOPA LIIDU VÄLISASJADE
JA JULGEOLEKUPOLIITIKA
KÕRGE ESINDAJA

Brüssel, 17.12.2012
JOIN(2012) 36 final

**ÜHISTEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Tihedama koostöö ja piirkondliku integratsiooni toetamine Magribi piirkonnas:
Alžeerias, Liibüas, Mauritaanias, Marokos ja Tuneesias**

ÜHISTEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Tihedama koostöö ja piirkondliku integratsiooni toetamine Magribi piirkonnas: Alžeerias, Liibüas, Mauritaanias, Marokos ja Tuneesias

I. SISSEJUHATUS

1. Magribi rahvad olid 2011. aasta ajalooliste sündmuste esirinnas. Magribi riigid on pika muutuste ja reformiprotsessi ette võtnud suuremalt kui araabia maailma mistahes muu piirkond. Euroopa Liit on vägagi huvitatud, et see demokratiseerimise ja moderniseerimise protsess osutuks edukaks.
2. Viimase aasta jooksul on Magribi riikides näha uut liikumist tihedama omavahelise koostöö suunas. See kohati veel kobav ja alati mitte konkreetsete tulemustega liikumine põhineb arusaamal, et heaolu, stabiilsuse ja demokraatlike muutuste edendamise eesmärki ei ole võimalik riigi tasandil täies ulatuses saavutada ilma Magribi riikide vahel tihedamate suhete arendamiseta.
3. Käesolevas teatises püütakse eelkõige esitada viise, kuidas Euroopa Liit saaks toetada Magribi riikide vahelist tihedamat koostööd, tuginedes oma ulatuslikele kogemustele integratsiooni valdkonnas ja võttes arvesse enda kui naabri ja viie asjaomase riigi võtmepartneri huve piirkonnas. Seda tehes püüavad Euroopa Komisjon ning Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja”) innustada Magribi partnerite käimasolevaid jõupingutusi Magribi tasandi koostöö süvendamiseks ja toetada neid selles protsessis. Tugevam ja ühtsem Magribi piirkond aitab lahendada ühiseid probleeme, nagu ebastabiilsus Sahelis, energiapoliitika, vajadus luua uusi töökohti ja võidelda kliimamuutusega. See pakub ajaloolise võimaluse meie partnerlust süvendada.
4. Käesolev teatis on osa ELi meetmetest, millega ta reageerib muutustele lõunanaabruses. Esitatud ettepanekud on mõeldud täiendada, mitte asendada meetmeid, mis EL on välja töötanud teatistes,¹ mille Euroopa Komisjon ning kõrge esindaja võtsid vastu 2011. aastal ning millega loodi partnerlus demokraatia ja ühise heaolu nimel ning nähti ette Euroopa naabruspoliitika uus käsitus. Mõlemas nimetatud teatises rõhutati, et muude kahepoolsete ja piirkondlike algatuste kõrval on oluline suurendada lõuna-lõunasuunalist (ja allpiirkondade) integratsiooni. Käesolev teatis põhineb ka muutuste kaval,² milles on esitatud poliitika, mille Euroopa Komisjon on läbi vaadanud ja milles lähtutakse välisabi rahastamisel saavutatud tulemustest.
5. Ettepanekud on kooskõlas ELi lubadusega reageerida positiivselt reformialgatustele, mis partnerriigid on naabruspiirkonnas käivitanud ning mis on välja töötatud nendega konsulteerides. Mitme allpool esitatud meetme näol on tegemist uute

¹ „Partnerlus Vahemere lõunapiirkonnaga demokraatia ja ühise heaolu nimel” (8.3.11) ja „Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele: Euroopa naabruspoliitika läbivaatamine” (25.5.11).

² Muutuste kava ELi arengupoliitika mõju suurendamiseks (13.10.2011).

meetmetega. Mõnel juhul on viidatud ka olemasolevatele piirkondlikele algatustele, mille puhul saaks integratsiooni toetada, kasutades olemasolevaid vahendeid, kuid võttes arvesse Magribi riikide eripära. Samuti on viidatud kahepoolsetele meetmetele, kui need aitavad kaasa ulatuslikumale ühtekuuluvusele piirkonnas.

6. Teatistes püütakse ühtlasi kajastada olulisi suhteid, mis on ühelt poolt välja kujunenud Magribi ja Sahara-taguse Aafrika riikide vahel ning teiselt poolt ELi ja Sahara-taguse Aafrika riikide vahel. ELi toetus integratsioonile peaks siinkohal selgelt väljenduma ELi ja Aafrika laiemate suhete näol, nagu sätestatud Aafrika-ELi ühisstrateegias³. See hõlmab eelkõige temaatilist rahu- ja julgeolekupartnerlust, milles Magribi riigid osalevad kas otse või millega nad on tihedalt seotud. Teatistes võetakse arvesse ka Mauritania dualistlikku olukorda, mis tuleneb tema geograafilisest asukohast araabia maailma esindava Magribi piirkonna ning Sahara-taguse Aafrika ristumiskohal.
7. Tahe teha muudatusi ja otsuste tegemine selle üle, kuidas integratsiooni oleks kõige parem saavutada, lasub üksnes Magribi riikide endi õlul. Sellest lähtuvalt on käesolevas teatistes esitatud ettepanekud kantud solidaarsuse ja partnerluse vaimust Magribi piirkonnas ajal, mil käib arutelu integratsiooni kiiruse ja ulatuse üle allpiirkondlikul tasandil. Nendest ettepanekutest võiks tõusta kasu inimestele kogu Magribi piirkonnas, kuid need võivad osutada kasulikuks ka siis, kui neid rakendatakse kitsamal, kahepoolisel tasandil või asümmeetriliselt kogu piirkonnas.

II. MAGRIBI PIIRKONNA EES SEISVAD ÜLESANDED

8. Magribi piirkonna arengupotentsiaal on väga suur. Magribi piirkond asub ühelt poolt Sahara-taguse Aafrika ja Euroopa Liidu vahel ning teiselt poolt Vahemere idaosas. Tema eeliseks on juurdepääs nii Atlandi ookeani kui ka Vahemere rannikualadele ning võimalikele maismaatranspordi teedele. Piirkonnas on ka märkimisväärselt loodusvarasid ja inimressursse, samuti kultuurilised ja keelelised sidemed.
9. Ometi on Magribi piirkond endiselt üks halvemini integreeritud piirkondi maailmas. Seetõttu on ka tema arengupotentsiaal jäänud üldjuhul kasutamata. Majanduslikus plaanis on selle puuduliku integratsiooni hinnaks mitmel korral arvatud 1 – 2% SKPst. Kuid integratsiooni puudumise tegelik hind ei piirdu majandusega, vaid hõlmab ka piirkonna julgeolekut ja inimarengut laiemalt.
10. Kõnealuse piirkonna lahendamist vajavad küsimused on loetletud mitmes dokumendis. Need hõlmavad järgmist:

Demokraatlikud reformid

- (a) Kõikides Magribi riikides on käimas poliitilised reformid. Poliitilises plaanis on avalikkuse ootused suured valdkondades, mis hõlmavad osalemist avalikus elus, vastutust, juurdepääsu teabele, sõnavabadust ja õiguskaitse kättesaadavust. Kodanikuühiskond on kogunud kaalu ja suudab paremini täita oma rolli kohaliku omavalitsuse õiguspärase partnerina kaasavama ühiskonna

³ „Aafrika–ELi strateegiline partnerlus: ühine Aafrika–ELi strateegia,, ELi ja Aafrika tippkohtumine Lissabonis, 2007, 16344/07.

arendamisel. Parem valimisprotsess on suurendanud piirkonnas vastutustunnet. Parlamentidel on võimalus kujuneda kesksseteks osalejateks, nagu ka erinevatel erakondadel/liikumistel, mis on tänaseks päevavalgust näinud. Samal ajal on demokraatlike väärtuste, nagu õigusriigi ja inimõiguste austamise kaitseks vajalikud institutsioonid nõrgad. See muudab konsolideerimise ja demokraatlike reformide edendamise rahvusvahelisi inimõiguste norme täielikult järgival viisil väga keeruliseks.

Sotsiaal-majanduslikud reformid

- (b) Magribi majanduskasv on jätkuvalt liiga väike, et tagada töö kogu tööjõulisele elanikkonnale, vähendada vaesust ja tööpuudust (mis oli Alžeerias, Marokos ja Tuneesias 2011. aastal vahemikus 10 % kuni 18 % ning Mauritaanias üle 30 %). ÜRO Arenguprogrammi 2011. aastal koostatud Araabia arenguväljakutseid käsitlevas aruandes prognoositi, et isegi aruande aluseks olnud konservatiivse stsenaariumi korral (st säilitatakse praegune töötuse määr ja tööjõus osalemise määr) tuleb Magribi riikides luua 2015. aastaks 1,8 miljonit ja 2030. aastaks 7,8 miljonit töökohta. Pealegi võib suutmatust luua piisavalt töökohti kaasa tuua veelgi suurema vaesumise, kui noortest koosnev inimkapital jääb rakendusetä. Kui majandus ei kasva ja tööhõive suurendamiseks puudub tõhus poliitika (sealhulgas investeringud inimkapitali ja inimväärse töö edendamine), jääb noorte töötuse kõrge määr püsima ja varimajanduse osa reaalmajanduses märkimisväärseks. Need tegurid ohustavad omakorda oluliselt tulevast sotsiaalset stabiilsust ja üleminekut demokraatialle.
- (c) Kasvu põllumajanduses on mitmes Magribi riigis pidurdanud struktuuriprobleemid, nagu piiratud investeringud, vee kättesaadavus, mulla degradeerumine, kliimamuutused ja kehv juurdepääs põhiteenustele. Põllumajandussektori ees seisev ülesanne on toota rohkem ja paremini, st suurendada põllumajanduse tootlikkust, liikuda säästvate tootmismeetodite poole ja parandada elutingimusi maapiirkondades pikaajaliste strateegiate alusel.
- (d) Praeguseks pole tärkaval elujõulisel erasektoril põhineva tõeliselt mitmekesise majanduse arendamise potentsiaal kaugeltki mitte ära kasutatud. Magribi piirkond ei ole seni suutnud luua piirkondlikke tarbijaturge, kasutada mastaabisäästu ega täielikult ära kasutada oma lähedust Euroopale ja mandritevahelistele suurtele mereteedele, et arendada välja piirkondlikud tootmissidemed, muutuda ülemaailmse väärtusahela osaks ja seeläbi investeringute jaoks atraktiivsemaks. Liigagi sageli on suletud majandus andnud mõnele üksikule soosinguks olevale ettevõtjale võimaluse õitseda hõlptulu teenimise abil ja tugevdada oma monopoliseisundit. Lisaks on investeringute ja ettevõtluse peamiseks takistuseks korruptsioon.
- (e) Sotsiaal- ja inimarengu valdkonnas on märkimisväärne osa elanikkonnast jätkuvalt ilma inimväärse tööta, sotsiaalkaitseta või sotsiaalsete õigusteta ja seda hoolimata märkimisväärtetest saavutustest mõnes valdkonnas, eelkõige hariduses ja keskmise eeldatava eluea osas⁴. Lisaks sellele on suures osas

⁴

Vt ÜRO Arenguprogramm: 2011. aastal koostatud Araabia arenguväljakutseid käsitlev aruanne (The Arab Development Challenges Report 2011).

Magribi piirkonnas märkimisväärne riikidesisene sotsiaalne ebavõrdsus: jõukus on koondunud valitud piirkondadesse. Seetõttu on Magribi riigid, välja arvatud Liibüa, endiselt riigid, kust inimesed rändavad välja eelkõige Euroopa suunas. Samuti on nad Euroopa-suunalise ebaseadusliku sisserände transiidiriigid. Jätkusuutlikku arengut on võimalik saavutada ainult siis, kui noorem põlvkond on hästi haritud ja suuteline osalema oma riigi ühiskondlikus ja majanduselus. Hästi haritud elanikkond on stabiilsuse eelduseks ning suudab aidata kaasa demokraatliku ühiskonna loomisele. Kõrgkoolidel on demokraatiale üleminekul keskne osa, kuna nende kanda on uue põlvkonna liidrite ja haridustöötajate koolitamine. Lisaks on araabia kevade järgsel ajal omandanud erilist kaalu kultuuripoliitika reformi küsimus.

Üleilmsed ohud

- (f) Terrorismi ja rahvusvahelise kuritegevuse küsimused on äärmiselt muret tekitavad nii Magribi piirkonnas kui ka lõunanaabruskonnas laiemalt, samuti Sahelis. Islamistlik Magribi Al-Qaida (AQMI) on loonud terrorismivõrgustikud eelkõige Magribi piirkonnas ja Malis. Liibüa konflikti järgselt on olukord halvenenud: suurenenud on ebaseaduslik relvaäri, inim- ja narkokaubandus ning kasvanud on konfliktis osalenud džihaadi võitlejate kohalolek, mis aitab kaasa Saheli-Sahara piirkonna destabiliseerimisele. Samuti käivitas see tuareegide ülestõusu Mali põhjaosas, mis võimaldas AQMI-l veelgi laiendada oma mõjuvõimu piirkonnas. Selleks et saavutada Saheli julgeolekut ja arengut käsitleva ELi strateegia⁵ (mis hõlmab Alžeeriat, Malit, Mauritaniat ja Nigerit, kuid mille rakendamine on keskendunud kolmele viimasele riigile) eesmärgid, on oluline teha tihedat koostööd Magribi riikidega, keda Sahara-Saheli piirkonna olukord otseselt mõjutab ja kes ise selles piirkonnas ka tegutsevad.

Keskkond ja kliimamuutus

- (g) Magribi piirkond on silmitsi mitme keskkonnast ja loodusvarade kasutamisest tuleneva probleemiga. Keskkonnaküsimuste lahendamiseks on vaja võtta meetmeid nii riigi kui ka piirkonna tasandil. Lahendamist vajavad küsimused hõlmavad muu hulgas õhku, vett, merekeskkonda, mullastikku ja bioloogilist mitmekesisust. Ka kliimamuutus mõjutab oluliselt Magribi riike. Selle tagajärgi on juba praegu tunda ning selle mõju peamistele majandussektoritele (nt põllumajandus, turism, toiduainete hinnad) võib olla ränk. Samal ajal pakub piirkond ainulaadseid võimalusi liikumiseks vähem CO₂-heidet tekitava arengu poole, kui suuremat rõhku asetatakse taastuvenergiale ja energiatõhususele, sealhulgas piiriüleste projektide ja poliitika kaudu. See omakorda aitaks kaasa uute töökohtade loomisele ja investeeringute ligimeelitamisele piirkonda.

III. ARAABIA MAGRIBI LIIT, VAHEMERE LIIT, 5+5: PAINDLIK JA PRAGMAATILINE KÄSITLUS

11. EL on kindlalt otsustanud süvendada oma kahepoolseid suhteid Magribi riikidega. Samal ajal leiab ta, et ühiste probleemide lahendamiseks tuleb olemasolevatele

⁵ Saheli julgeolekut ja arengut käsitlev Euroopa Liidu strateegia, 31. märts 2011.

piirkondlikele organisatsioonidele ja struktuuridele anda uut tuult tiibadesse. EL on valmis suurendama oma toetust ning arendama koostoimet ja tõhustama koordineerimist olemasolevate kahepoolsete algatuste kaudu.

12. Kavandatud eesseisev Araabia Magribi Liidu tippkohtumine on Magribi integratsioonile uue hoo andmiseks oluline sündmus. Euroopa Komisjonil ja kõrgel esindajal on heameel dialoogi üle, mida siiani on peetud Araabia Magribi Liiduga, ning neil on kindel kavatsus seda edasi arendada ja töötada välja uued koostöövaldkonnad, tuginedes eelkõige tehnilisele tööle, mida Araabia Magribi Liiduga on juba alustatud.
13. Selleks et suurendada ja parandada koostööd Magribi riikide vahel ning nende põhja- ja lõunapoolsete naabritega, on võimalik kasutada teatavaid rahvusvahelisi raamistikke. Vahemere Liit saab kasutada oma paindlikkust, et edendada Magribi riikidele kasulikke allpiirkondlikke koostööprojekte. Viiest ELi Vahemere lõunapiirkonna ja Magribi riigist koosneva rühma (nn „5 + 5”⁶) väärtus seisneb selles, et selle raames luuakse koostöö asjaomaste riikide vahel, tuginedes ühistele huvidele ja ühistele eesmärkidele, mille saavutamist saab EL teatavatel juhtudel toetada, näiteks teostatavusuuringute või projektide ettevalmistamise rahastamise kaudu. Ka „pays du champ“ nimeline algatus, mis hõlmab Alžeeriat, Malit, Mauritaniat ja Nigerit ning mille eesmärk on tegeleda Sahara-Saheli mõõtmega paralleelselt Sahelit käsitleva ELi strateegiaga, pakub Magribiga tihedamaks koostööks raamistikke.
14. Arvesse tuleb võtta ka ülejäänud Aafrikat: Magribi piirkond on Aafrika ja ELi ühisstrateegia raames jätkuvalt seotud piirkondlike ja mandri tasandi algatustega, eelkõige üleaaafrikalise programmi toel, kui see luuakse.

IV. ELI VÕIMALIK TOETUS TIHEDAMAKS KOOSTÖÖKS JA SUUREMAKS INTEGRATSIOONIKS MAGRIBI PIIRKONNAS

15. Suuremast integratsioonist Magribi piirkonnas ei tõuseks kasu mitte ainult viie asjaomase riigi kodanikele, vaid ka nende naaberriikidele, sealhulgas Euroopa Liidule. Demokraatlikul vastutusel ja õigusriigi põhimõttel põhineva stabiilsuse ja heaolu piirkonna arendamine Magribis on ELi jaoks ELi ja Magribi kahepoolsete suhete peamine eesmärk ning seda saab saavutada üksnes piirkondliku käsitlusega. Suuremast stabiilsusest, integreeritumatest turgudest, tihedamast inimestevahelisest suhtlemisest ja suuremast intellektuaal-, majandus- ja kultuurivahetusest on võita Vahemere mõlemal kaldal.

EL saaks toetada mitmeid algatusi allpool loetletud valdkondades, ühendades eri vahendeid alates tõhustatud poliitilisest dialoogist ning lõpetades tehnilise abi ja konkreetsete projektidega.

⁶ Vahemere lääneosa foorumisse kuuluvad Alžeeria, Prantsusmaa, Itaalia, Liibüa, Malta, Mauritania, Maroko, Portugal, Hispaania ja Tuneesia.

A. Demokraatlikud reformid

16. EL juba toetab demokraatlikke reforme Magribi riikides, võttes arvesse konkreetseid arenguid igas asjaomases riigis. Lisaks sellele saab Euroopa Liit:

➤ toetada piirkondlikke ja allpiirkondlikke algatusi, mille eesmärk on tugevdada kodanikuühiskonna organisatsioone ja võrgustikke, et olla rohkem kaasatud demokraatlikku valitsemisse, vastutusse ja poliitikadialoogi⁷. Seda on võimalik saavutada, kasutades Euroopa naabus- ja partnerlusinstrumenti, sealhulgas lõunanaabruse kodanikuühiskonna rahastamisvahend, demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahend ning valitsusväliste osalejate ja kohalike ametiasutuste programm. See võib ka hõlmata selliste allpiirkondlike algatuste nagu Magribi sotsiaalfoorumi, Magribi ametiühingute foorumi, kodanikuühiskonna võrgustike jne korraldamist ja toetamist;

➤ toetada tihedamat koostööd ja vahetustegevust Magribi riikide parlamentide vahel ning ELi liikmesriikide ja Euroopa Parlamendiga;

➤ toetada jätkuvalt Magribi partnerriikide püüdlusi ajakohastada oma kohtusüsteeme, sealhulgas parandada juurdepääsu õiguskaitsele, kohtusüsteemi sõltumatust ja õigusriigi põhimõtete järgimist;

➤ suurendada kohalike omavalitsuste institutsioonilist suutlikkust kohalikus valitsemises ja otsustusprotsessis ning teenuste osutamises, eelkõige läbipaistvuse, detsentraliseeritud reformide ja elanikkonnale kvaliteetsete teenuste osutamise seisukohast, tehes selleks koostööd ELi kohalike omavalitsuste ekspertidega;

➤ käivitada uus programm, et suurendada meedia ja kultuuri osa Magribi piirkonna demokratiseerimise ja sõnavabaduse toetamisel ning konfliktide lahendamisel. Selle programmi raames soodustatakse ekspertidevahelist koostööd allpiirkondlikul tasandil, et toetada riigi kontrollitud meedialt üleminekut avalikku teenust pakkuvale meediale.

B. Üleilmsed ohud

17. Magribi riikidel lasub esmane vastutus terrorismi ja inimkaubandusega võitluse eest. Edu saavutamine nendes valdkondades sõltub heast koordineerimisest. Seepärast toetab EL kõiki jõupingutusi, mis on seotud kõikide Magribi riikide vahelise tihedama koostöö edendamisega. Pikaajalised lahendamata konfliktid ja ka hiljutiste konfliktide pinnalt tekkinud jätkuvad pinged kujutavad endast julgeolekule täiendavat võimalikku ohtu ja takistusi edasiseks integratsiooniks. ELi seisukohast vaadatuna võib Sahara-Saheli piirkonna ebastabiilsus ohustada ka tema enda julgeolekut. Seepärast peab ka liit süvendama dialoogi ja suurendama koostööd selle piirkonna riikidega. Lisaks tuleb suurendada jõupingutusi, et vähendada ebaseaduslikku keemilise, bioloogilise, kiirgus- ja tuumamaterjalidega kauplemist.

18. Selleks saab Euroopa Liit:

➤ luua parema teabevahetuse tagamiseks korrapärased kontaktid Euroopa Liidu sõjalise staabi, Euroopa Liidu luureandmete analüüsikeskuse, Europol ja Magribi riikide pädevate ametiasutuste vahel;

⁷ Kooskõlas teatisega „Demokraatia ja säästva arengu juured: Euroopa koostöö kodanikuühiskonnaga välissuhete valdkonnas“, Brüssel, 12.9.2012, COM(2012)492 (final), ja ELi Nõukogu 15. oktoobri 2012. aasta järeldustega.

➤ pakkuda vajaduse korral tehnilist nõu Magribi riikide pädevatele ametiasutustele ja struktuuridele, kes tegelevad võitlusega terrorismi ja inimkaubanduse vastu;

➤ osaleda 5+5 raames julgeolekule suunatud meetmetes ja toetada nende arendamist, eriti kui need hõlmavad õhu-, mere- ja maismaapiiri haldust käsitlevaid tsiviil- ja sõjalisi meetmeid;

➤ toetada Magribi riikide kohtunikkonda, politseid ja sõjaväe personali koolitavaid koole/koolituskeskuseid selliste koolitusprogrammide väljatöötamisel, mis on avatud sellest piirkonnast ja Aafrikast pärit osalejatele, pakkudes vajaduse korral tehnilist nõu;

➤ toetada suutlikkuse suurendamist, tehniliste eksperditeadmiste vahetust ja parimate tavade jagamist ELiga, et lahendada olukorrad, mis soodustavad terrorismi levikut, ning edendada ühiskonna võimet panna vastu vaenukülvamisele, värbamisele ja vägivaldsele radikaliseerumisele, eelkõige noorte puhul;

➤ suurendada jõupingutusi ELi tippkeskuste algatuse raames, et maandada keemilise, bioloogilise, kiirgus- ja tuumamaterjalidega seotud riske;

➤ toetada kooskõlas 2011. aasta ühisteatistega⁸ jõupingutusi konfliktide lahendamiseks ja lepitamiseks, eelkõige usaldust suurendavate meetmete kaudu, kui asjaomased riigid seda soovivad.

C. Toetada kaasavat majandusarengut

19. Kõrgest töötuse määra tulenevad struktuursed probleemid, haridus-, koolitus- ja tööturuasutuste madal tase, habras erasektor ning väike kaubavahetus ja integratsioon on kõik omavahel seotud. Ilma konkurentsivõimelise erasektorita palju uusi inimväärsed töökohti ei loo. Püüdmata reformida haridus- ja tööhõivepoliitikat, ei saa erasektor kasvada, ja ilma avatud ja integreeritud majanduseta jääb konkurents piiratuks, turud kasutamata ning investeeringud uute töökohtade loomiseks tegemata⁹.

Töökohtade loomine

20. Haridus ja koolitus on töökohtade loomise ja tööalase konkurentsivõime seisukohast kesksel kohal. Magribi riikide haridussüsteemidel on vaja rohkem keskenduda tööalasele konkurentsivõimele, edendades eelkõige kvaliteetsemat kutseharidust ja -koolitust ning selliste võimaluste paremat ärakasutamist. Samal ajal peab kõrghariduse ajakohastamise protsess jätkuma, keskendudes selle kvaliteedi ja tööturu vajadustele vastavuse parandamisele. Samal ajal tuleks nõudluspõhise tööturu meetmeid täiendada tõhusa sotsiaaldialoogiga.

21. Riigi haridus- ja tööhõivepoliitikat võib edukalt täiendada piirkondlike algatustega. Selleks saab Euroopa Liit:

➤ toetada Magribi-üleste võrgustike loomist asjaomaste haridus-/tööhõivepartnerite (haridusasutuste ja tööturu osapoolte) vahel;

➤ aidata Magribi piirkonnas parandada tehniliste eksperditeadmiste vahetust kutsehariduse ja -koolituse ning tööhõiveküsimustes, sealhulgas riiklike tööturuasutuste vahel;

⁸ Vt joonealune märkus nr 1.

⁹ Vt ka: Magribi riikide kaubanduse hõlbustamise ja infrastruktuuri piirkondlik uuring (Regional Trade Facilitation and Infrastructure Study for Maghreb Countries), 20. juuni 2012, Maailmapank.

➤ uurida tehnilise koostöö teostatavust kõigi viie Magribi riigiga Marrakechi meetmete raamistikus, keskendudes tööhõivele, tööalasele konkurentsivõimele ja inimväärsel tööle;

➤ jätkata Tempuse, Erasmus Munduse ja neile järgnevate programmide kaudu kõrgharidussüsteemi ajakohastamist Magribi riikides. Neid vahendeid kasutatakse jätkuvalt selleks, et edendada partnerriikide kõrgharidussüsteemide vabatahtlikku lähenemist ELi arengusuundadele, arvestades Bologna protsessi raames seatud eesmärgi.

Erasektori arendamine

22. Erasektori esindajad Magribi piirkonnas on määranud erasektori arengu põhieeldustena kindlaks oskuste arendamise, tootmise kvaliteedi, rahastamisvõimalused, juurdepääsu turgudele (nii piirkonnas kui ka väljaspool), maaelu arengu, põllumajandus- ja toidusektori arengu ning mis kõige tähtsam, reguleerimise läbipaistvuse ja õiguskindluse.
23. Valitsused peavad ettevõtluseks, innovatsiooniks ja VKEd arenguks looma ruumi, tagama võrdsed võimalused kõikide ettevõtjate jaoks ning vähendama ebatõhusust ja korruptsiooni riigi asutustes. Siinkohal on eriti oluline õiglane ja lihtne pääs riigihangete turule. Ettevõtjate võrgustikud, kaubanduskojad ja teised sidusrühmad saavad pakkuda võimalusi vastastikuseks toetuseks, kuid ka mehhanisme klientide ja tarnijate leidmiseks. Eraldi väärib märkimist naiste ettevõtluse edendamine.
24. Magribi riigid on ELi olulised partnerid uues teadusuuringute raamprogrammis „Horisont 2020”. Rahvusvahelise koostöö aspekt on selles programmis tugevalt esindatud. Magribi riigid kaasatakse ELi ja Vahemere piirkonna partnerriikide vahelise teadusuuringute ja innovatsiooni ühistegevuskava väljatöötamisse. Magribi riigid arendavad partnerlussuhteid ELiga teaduspoliitikat käsitleva dialoogi ja Teadusuuringute Ühiskeskuse algatuste kaudu, et lahendada olulisi ühiskondlikke probleeme, mis on seotud vee, toiduga kindlustatuse, tervishoiu, keskkonna ja energeetikaga, ning teadus- ja innovatsioonisuutlikkuse loomise kaudu.
25. Toetudes abimeetmetele, mida EL on praeguseni piirkonnas erasektori arendamise toetuseks võtnud, saab EL:
 - toetada võrgustike loomist Magribi ettevõtjate vahel, sealhulgas nende riiklike ühenduste kaudu ja üritusi korraldades;
 - toetada võrgustiku loomist, mille kaudu nõustada Magribi ettevõtjaid, kes kavatsevad investeerida muusse Magribi riiki kui oma koduriiki (äriplaanide koostamine, kohaliku õiguse tundmine jne);
 - toetada tehniliselt Magribi pankasid, kes soovivad laiendada oma tegevust piirkonnas (nt maksesüsteemid);
 - toetada partnerriike uue põllumajanduse ja maaelu arengu Euroopa naabrusprogrammi kaudu, võttes maapiirkondades ning põllumajandus- ja toidusektoris kasutusele tugevama ja kaasavama majanduskasvu poliitika;
 - edendada naiste ettevõtlust, sealhulgas juhendamise kaudu, rahastamisvõimaluste kasutamise hõlbustamise teel ja toetades riigi abi idufirmadele;
 - pakkuda muude partnerriikide väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjates (VKEd) töökohakoolitust ja juhendamist noortele spetsialistide / alustavatele ettevõtjatele, kelle eesmärk on asutada oma ettevõtte. Selle eesmärk on soodustada

edukate idufirmade asutamist ning äriideede sündimist ja arendada ettevõtluse tugiteenuste pakkujate suutlikkust;

➤ pärast Euroopa Investeeringispanga ja Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga ning teiste Euroopa finantseerimisasutuste otsust suurendada laenuandmisvõimet võib VKEda arengu toetamiseks tekkida lisavõimalusi. Sellesisulist koostööd võib kavandada tulevase Magribi Arengupangaga;

➤ laiendada piirkonnas juba tegutsevat Euroopa ettevõtlusvõrgustikku partnerriikidele, kes ei ole sellega veel hõlmatud,¹⁰ ning integreerida klastrid ja muud ettevõtjate võrgustikud Euroopa koostöö platvormidesse.

26. Kultuuril on inim-, sotsiaal- ja jätkusuutlikus majandusarengus eriliselt oluline koht.

Magribi piirkonnas saab EL:

➤ toetada kultuurisektori kui piirkonna säästva arengu mootori arengut, edendades kultuuripoliitika reformi, suurendades kultuuripoliitika kujundajate suutlikkust ning toetades investeeringute edendamist, erasektorit ja kultuuriettevõtjate ettevõtlikkuse arendamist, eriti Magribi tasandil.

Kaubandus

27. Suurem piirkondlik kaubanduse integratsioon Magribi riikide vahel koos tihedama ja laiaulatuslikuma vabakaubanduspiirkondadega Magribi partnerite ja ELi vahel oleks vastastikku kasulik. ELi äriühingud ja investorid võiksid saada kasu rohkem arenenud turust ja turu suuremast integratsioonist, mis ei avaks üksnes suuremaid eksporditurge, vaid integreeriks piirkonna ka oma tootmisvõrkudesse. Kõrvaldades olemasolevad kaubandustõkked, avades piirid (sealhulgas Alžeeria ja Maroko vahelise piiri) ja integreerides piirkonna ülemaailmsesse varustusahelasse ja tootmisvõrkudesse, on võimalik vabastada märkimisväärne majanduslik potentsiaal. Kuid selline areng sõltub partnerriikide poliitilisest tahtest.

28. Selleks et edendada Magribi piirkonnas suuremat kaubanduse ja majanduse integratsiooni, on EL keskendanud oma toetuse mitmekülgselt ja tõhustatud lõuna-lõunasuunalisele kaubanduse integratsioonile ning investeeringute edendamisele. Kahepoolisel tasandil on EL praegu keskendanud oma jõupingutused nendele riikidele, kes ei ole veel WTO-ga liitunud (Alžeeria ja Liibüa) ning kes liiguvad laiaulatuslike ja põhjalike vabakaubanduspiirkondade loomise suunas (Maroko ja Tuneesia). Sellise mitte ainult ELi ja Magribi, vaid ka Magribi partnerite endi vahelistel kokkulepetel põhineva võrgustiku loomine aitab viia ellu ELi ja naabruspoliitika partnerite vahel tekkivat majandusühenduse visiooni.

29. Toetudes olemasolevatele kaubandussuhetele ELi ja Magribi riikide vahel, saab Euroopa Liit:

➤ toetada täiendavalt piirkondlike tootmissidemete väljaarendamist, kasutades ära ning kasvatades teadlikkust võimalustest, mida pakuvad päritolu kumulatsioon Euroopa–Vahemere piirkonna liikmete vahel ja eksportijate uute oodatud eeskirjade edendamine (eriti oluline tekstiilitööstusele, kuid ka suurema lisandväärtusega tööstusharudele);

¹⁰ Tuneesia on ainuke Magribi piirkonna riik, kes kuulub Euroopa ettevõtlusvõrgustikku.

- jätkata toetamist ja tehniliste teadmiste pakkumist, et toetada kaubanduse ja majanduse integratsiooni protsessi Araabia Magribi Liidu ja Agadiri lepingu raames;
- toetada Magribi partnerite vahelisi algatusi, et suurendada teadlikkust kaubandus- ja investeerimistingimustest, näiteks Euroopa–Vahemere piirkonna kaubanduse ja investeringute hõlbustamise mehhanismi kaudu, et vähendada mittetariifseid kaubandustõkkeid ning parandada ja ajakohastada tolliprotseduure ja -taristut, et edendada piirkondadevahelist kaubandust;
- hõlbustada tööstustoodetega kauplemist, viies lõpule ettevalmistused läbirääkimiste alustamiseks tööstustoodete vastavushindamise ja tunnustamise lepingu sõlmimiseks iga Magribi riigiga;
- tõhustada koostööd Magribi äriühingutega, et ettevõtjatel oleks võimalik teistele paremini teadvustada oma huve ja probleeme, mis on seotud kaubanduse ja investeringute algatustega piirkonnas. ELi ja Magribi ettevõtjate foorumi loomine võib olla esimene samm selles suunas.

D. Taristu ja võrgusektorid

30. Tõhus piirkondlik kaubanduse ja majanduse integratsioon eeldab piirkondlikke taristuühendusi ja logistikat: nende näol on tegemist kaubandust soodustava keskkonnaga. Taristualgatused peavad käima käsikäes reformidega, mille eesmärk on edendada kaubanduse hõlbustamist, paremat ja õiglasemat õigusraamistikku ning piirkondlike teenuste sektori (transpordi- ja telekommunikatsiooniteenused jne) liberaliseerimist ja integreerimist.

Transport

31. Transpordi valdkonnas on kogu Magribi piirkonda katva võrgu arendamine jätkuvalt prioriteet. See võrk on osa Euroopa-Vahemere piirkonna partnerluse (EUROMED) raames väljatöötatud tulevase Vahemere piirkonna transpordivõrgust. See on piirkonnasisese kaubanduse väljaarendamiseks hädavajalik telg ning pakub ettevõtjatele ja kodanikele mõlemal pool Vahemerd arvukalt ühendusi. Alžeeria ja Maroko vahelise maismaapiiri avamine on äärmiselt oluline Magribi kiirteedevõrgustiku väljaarendamise lõpuleviimiseks ning ühtlasi ka kaubanduse ja inimestevaheliste kontaktide edendamiseks.
32. Selleks et kiirendada edasiminekut transpordivõrkude arendamisel, on hädavajalik, et piirkondlike ja allpiirkondlike võrgustike ja struktuuride, nagu EUROMEDI, Vahemere lääneosa transpordiministrite rühma (GTMO5+5), Vahemere Liidu ning finantseerimisasutuste jõupingutused oleksid koordineeritud.
33. Lennundussektoris on liigutud ELi naaberriikidega tehtava tihedama koostöö suunas, et luua laiem Euroopa ühine lennunduspiirkond. Pakkumine luua ühine Vahemere õhuruum on suunatud ka Magribi riikidele.
34. EL saab:
 - toetada uuringute, pankade nõuetele vastavate projektide ja tehnilise abi programmide ettevalmistamist ning edendada kogu Magribi piirkonda katva transpordivõrgu, ELi ja Magribi piirkonna vaheliste mereühenduste ning ühise Vahemere õhuruumi arendamisel asjaomaste osalejate vahel paremat koordineerimist;

➤ edendada mereühenduste arendamist kooskõlas meremagistraalide põhimõtetega, et veelgi parandada transpordiühendusi ELi ja Magribi riikide vahel ning Magribi piirkonna siseselt üleeuroopalise transpordivõrgu ja Magribi võrgu parema ühenduse kaudu;

➤ arendada Euroopa ühist lennunduspiirkonda, pidades teatavate Magribi riikidega (nagu seda on juba tehtud Marokoga) läbirääkimisi lennunduslepingute sõlmimiseks;

➤ kasutada edasi naabruspoliitika investeerimisrahastut, et kaasata transporditaristuga seotud piirkondlike investeerimisvajaduste katteks täiendavaid rahalisi vahendeid, et koondada eelkõige tehniline abi ja rahalised vahendid Magribi kiirteede puuduvate ühenduste loomiseks, eelkõige piiripunktides;

➤ jätkata koostalitlusvõimeliste intelligentsete transpordisüsteemide väljatöötamise ja kasutuselevõtu toetamist;

➤ julgustada transpordiga seotud Euroopa ameteid pakkuma oma volituste piires tehnilist abi, sealhulgas suurendades kogemuste vahetust Magribi riikide vahel. Seda juba tehakse lennunduses.

Infoühiskond/võrgusektorid

35. Kuigi araabia maade revolutsiooni ajal kasutati laialdaselt populaarseid teavitamisvahendeid, on Magribi näol tegemist piirkonnaga, kus juurdepääs internetile on rahvusvaheliste standardite järgi endiselt madal, jäädes vahemikku 5,5% kuni 34% (Liibüa ja Tuneesia) elanikkonnast. Ajast ja arust IKT taristud ja õigusraamistikud takistavad riikidel infoühiskonnast täielikult kasu saamast ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia tootlikkuse potentsiaali ära kasutamast. Lisaks võivad viivitused telekommunikatsiooniteenuste liberaliseerimisel luua olulisi takistusi suuremale piirkondlikule kaubandusintegratsioonile.

36. EL saab:

➤ anda parimate tavade vahetamise kaudu tehnilist abi, mis on suunatud Magribi konkreetsetele vajadustele õigusnormide ühtlustamiseks;

➤ toetada koostööd ELi ja Magribi reguleerivate asutuste vahel;

➤ toetada uuringuid, mis käsitlevad reguleeriva raamistiku läbivaatamise majanduslikku ja õiguslikku mõju riiklikust ja piirkondlikust seisukohast elektroonilise side ja elektroonilise kaubanduse jaoks;

➤ kaaluda meetmeid, mille eesmärk on parandada piirkondlikke ühendusi ja toetada teadusringkondade suutlikkuse arendamist ning piirkondlike e-taristute arendamist ja kasutamist.

Energeetika

37. EL ja Magribi riigid on energiasektoris (nafta ja gaasiga kauplemine, gaasijuhtmed, süsivesinike arendamine näiteks Alžeerias ja Liibüas, elektrivõrgu sünkroonne sidumine, elektrivõrk Marokosse) pikaajalised partnerid. Seda koostööd, mis pakub reaalseid väljavaateid tihedama partnerluse kaudu energia integreeritud turu arendamiseks, tuleks ära kasutada, alustades taastuvenergiast, suuremast energiatõhususest ja integreeritud elektrituru arendamisest, millest saavad kasu nii Magribi piirkond kui ka EL. See võib aidata kaasa laiemate eesmärkide

saavutamisele, milleks on Magribi riikide vahelise ning ELi ja Magribi/Vahemere piirkonna kaubanduse edendamine. Samuti võib see aidata ELi saavutada oma eesmärgi, mis on seotud taastuvenergia arendamisega pärast 2020. aastat¹¹. Energiajulgeolekut aitaksid parandada ka ulatuslikud investeeringud taastuvenergiasse, sealhulgas Magribi-ülesesse reservelektrienergia tootmisvõimsusesse. Sellised investeeringud aitaksid omakorda luua uusi ja rohkem töökohti, arendades muu hulgas kohalikku taastuvenergia tööstust, teadusuuringuid ja innovatsiooni, rahvusvahelist konkurentsivõimet, õhukvaliteeti ja tervishoidu. Need aitaksid ka kaasa kliimamuutustega seotud probleemide lahendamisele ja vähem CO₂-heidet tekitava arengu strateegia rakendamisele. Magribi energiaturg, mille elekter tuleb üha enam taastuvenergiaallikatest, vähendaks järk-järgult energia importijate kulusid ja pakuks süsivesinike tootjatele oma reservide kasutamisel suuremat paindlikkust.

38. Magrib kui alampiirkond võib kasvada Vahemere piirkonna eesliini mängijaks, säilitades samal ajal kooskõla laiemate lähenemisviisidega (nt Vahemere Liit, Vahemere päikeseenergia kava jne). 2020.–2025. aasta Vahemere lääneosa elektrituru arendamiseks on mõeldavad mitmed konkreetsed sammud:

➤ tuginedes ühistele tehnilistele eeskirjadele, on piirkondliku koostöö struktuurid (MEDREG reguleerivatele asutustele ja MED-TSO põhivõrguettevõtjatele) valmis suurendama oma abi, et välja töötada ühised võrgureeglid, mida saaks Magribis katseprojektina kasutada;

➤ turu integratsiooni suunas liikumiseks tuleks kindlaks määrata järkjärgulised sammud, mis põhinevad eelkõige Alžiiri teakaardil. See hõlmab selliseid tahke nagu ühistel põhimõtetel põhinev kahepoolne võimsuse jaotamine aastaks 2014, koordineeritud võimsuse jaotamine aastaks 2016, piirkondliku elektrienergia kauplemissplavormi loomine vahemikuks 2016–2020 jne;

➤ rohkem toetada energeetikasektori reforme, sealhulgas piirkondlikku koostööd ja piirkondlikke organisatsioone (nt energiasektorit reguleerivate asutuste loomine Marokos ja Tuneesias aastaks 2014 ning Liibüas aastaks 2016, funktsionaalselt sõltumatud põhivõrguettevõtjate asutamine Magribi riikides aastaks 2015 jne);

➤ suurendada tuleks koostööd taastuvenergia ja energiatõhususe valdkonnas, sealhulgas kaasata partnerriike aktiivsemalt ELi taastuvenergia poliitika aruteludesse ja vahenditesse. Koostöö peaks põhinema naabruspoliitika investeerimisvahendi ja Euroopa arenguvaldkonna finantseerimise asutuste raames rakendatavatel toetusmeetmetel ning seda tuleks teha toetuste rahastamise, tehnilise abi ja riskikapitalitehingute vormis. Innovatsiooniprojektide leidmiseks võiks korraldada ühiseid projektikonkursse. Kokku võiks leppida taastuvenergia investeeringute ja sellega kauplemise põhimõtetes;

➤ sarnaselt teiste Sahara-taguste riikidega saab Mauritaanias kasutada algatust „Säästev energia kõigi jaoks”, et toetada asjaomaste rahastamisvahendite kaudu energiavaldkonna koostööd.

39. Selleks et katta piirkonna elektrivajadused 2020. aastaks, tuleb ulatuslikult investeerida tootmisvõimsusesse (peamiselt kasutatakse traditsioonilisi energiaallikaid, kuid kasvav taastuvenergia osakaal) ja taristuvõrku. Piirkonna

¹¹ „Taastuvenergia, Euroopa energiaturu oluline osaline”, COM(2012) 271, 6. juuni 2012.

elektrivoogudele uute väljavaadete loomiseks toetatakse Vahemere lääneosa elektriringi lõpuni väljakujundamist kahes koridoris (Alžeeria-Maroko-Hispaania-Prantsusmaa ning Alžeeria/Liibüa-Tuneesia-Itaalia).

40. Tehnilise teostatavuse uuringud on küll juba tehtud, kuid erilist tähelepanu tuleb pöörata uusi võrkudevahelisi ühendusi käsitlevale õiguslikule ja rahastamismudelile ning tõenäoliselt spetsiifilisele õigusraamistikule (valitsustevaheline leping). Vaja on koridoripõhist lähenemisviisi ja ulatuslikke koordineerimismeetmeid. Seepärast teeb EL ettepaneku nimetada asjaomaste riikide ühisel kokkuleppel ametisse erikoordinaator.

41. Lisaks:

➤ selleks et säilitada Alžiiris 2010. aasta juunis toimunud energeetikaministrite kohtumisel saadud uut hoogu, on tehtud ettepanek saada igal aastal kokku ELi-Magribi energianõukogu raames. Järgmine kohtumine toimub 2013. aasta esimesel poolel;

➤ EL teeb ettepaneku algatada kõigi sidusrühmadega põhjalik tehniline dialoog, et arutada kõiki turgude integreerimiseks vajalikke järjestikuseid samme. Sarnaselt ELi Firenze foorumiga saaks 2013. aastal korraldada elektrifoorumi;

piirkondliku integratsiooniga seotud tehnilist tööd teevad piirkondlikud institutsioonid, nagu MEDREG ja MED-TSO. Seda saab täiendada ja toetada 2013. aastal algava konkreetse tehnilise abi projektiga (elektrifoorumi korraldamine ja programmi ettevalmistamine, tehnilise töö toetamine, MEDREGi ja MED-TSO konkreetset ülesanded seoses Magribiga, iga-aastaste ministrite koosolekute logistiline tugi jne).

E. Keskkond, kliimamuutused, kodanikukaitse

Keskkond ja kliimamuutused

42. EL toetab juba Magribi riike ja muid Vahemere lõunapiirkonna partnereid, et parandada keskkonnakaitset ja tõhustada kliimamuutuste vastast võitlust kahepoolsete meetmete kaudu ning Vahemere saastest puhastamist käsitleva algatuse „Horizon 2020“ kaudu.

43. Magribi tasandil saab Euroopa Liit:

➤ töötada koos Magribiga Rio + 20 tippkohtumise kohaselt välja täiendavad rohelise majanduse meetmed, näiteks tugevdades säästvaid tootmis- ja tarbimisharjumusi käsitleva olemasoleva ELi rahastatava projekti allpiirkondlikku või riikidevahelist osa;

➤ jätkuvalt kasutada naabruspoliitika investeerimisrahastut, et kaasata piirkonna investeerimisvajaduste katteks täiendavaid rahalisi vahendeid, et lahendada kliimamuutustega seotud küsimusi ja arendada keskkonnaga seotud taristuprojekte;

➤ osaleda Vahemere Liidu sekretariaadi, asjaomaste rahvusvaheliste finantseerimisinstitsioonide ja Magribi riikide toel veelgi rohkem allpiirkondlike või piiriüleste investeerimisprojektide või riiklike projektide rakendamisse, mis on hõlmatud kokkulepitud raamistike või algatustega. Eelkõige on tähtis osaleda saastest puhastamist käsitlevas algatuses „Horizon 2020“;

➤ Vahemere integreeritud merenduspoliitika raames saaksid Magribi riigid veelgi edendada selliste allpiirkonna või riikidevaheliste algatuste väljatöötamist, millega otsitakse lahendusi valdkonnaülestele merega seotud probleemidele, nagu mereseire ja meresõiduohutus, meremagistraalid, merealased teadmised või mereala ruumiline planeerimine, mille eesmärk on edendada sinise majanduskasvu võimalusi;

➤ tugevdada ELi ja Magribi riikide vahelist koostööd mere bioloogiliste ressursside säilitamiseks, eelkõige Vahemere üldise kalanduskomisjoni ja Rahvusvahelise Atlandi Tuunikala Kaitse Komisjoni raames. Selline koostöö võib hõlbustada varude paremaks hindamiseks ja vahendite paremaks haldamiseks teaduslike vahendite kasutuselevõttu;

➤ toetada Magribi partnereid, et suurendada suutlikkust töötada välja ja rakendada kliimamuutuste poliitikat ja strateegiat, vähese CO₂-heitega arengut, kliimamuutustele vastupanu võime suurendamist ning teabele juurdepääsu parandamist;

➤ Vahemere lõunapiirkonna kliimamuutust käsitleva poliitilise dialoogi tugevdamise raames jätkab komisjon katseprojektide väljatöötamist riikides, kes on huvitatud uute turumeetmete katserakendamisest, nagu Durbanis ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni läbirääkimistel kokku lepitud. Pinna ettevalmistamiseks on komisjon end juba sidunud turuvalmidust käsitleva Maailmapanga partnerluse ja süsinikupartnerluse fondiga. Kui tingimused on sobivad, siis võivad need ja muud sarnased algatused viia Magribi riikidega kahepoolsete lepingute sõlmimiseni, mis võimaldaks eraldada vastutasuks elektrienergia tootmise sektoris süsinikdioksiidi heidete vähendamiseks võetud oluliste meetmete eest valdkondlikke arvestusühikuid. Eesmärk oleks toetada investeeringuid taastuvenergiasse ja energiatõhususse ning leevendada süsinikdioksiidi mõju. Partnerriikidega, kellel on väljavaated selliste lepingute sõlmimiseks olemas, algatab komisjon konsulteerimise. Kui tingimused osutuvad sobivaks, arvestusühikute kasutamise suutlikkus on olemas ja kui ELi partnerid on sellest huvitatud, valmistab komisjon ette taotlused läbirääkimisvolituste saamiseks.

Kodanikukaitse

44. Magribi piirkond on eriti haavatav inimtegevusest tingitud õnnetuste ja loodusõnnetuste suhtes, mis võib suurel määral õõnestada piirkonna jõupingutusi säästva arengu suunas. Pidades silmas Magribi riikide lähedust ja ühist haavatavust kliimamuutuste mõju suhtes, on neil kasu kliimamuutusele vastupanuvõimelisema arengu strateegiatest ja tihedast koostööst piirkondlikul tasandil ja Euroopa Liiduga, kuna loodusõnnetused ja inimtegevusest tingitud katastroofid ei tunne piire. Kodanikukaitse on riikidevahelise hea koostöö loomisel ja solidaarsuse edendamisel väga oluline vahend.
45. Kuigi Vahemere piirkonnas on olemas kodanikukaitsega seotud riskiatlas ja sellega tegelev liikmesriikide korrespondentide alaline võrgustik, võiks Magribi piirkonnal olla kasu tõhustatud koostööst, et suurendada oma suutlikkust katastroofe ära hoida, nendega kohaneda, nendeks valmis olla ja nendele reageerida ning aidata kaasa majandusliku, sotsiaalse ja poliitilise stabiilsuse tagamisele piirkonnas.

Toetudes olemasolevale koostööle selles valdkonnas (sealhulgas EUROMEDI programm loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud katastroofide ärahoidmiseks, nendeks valmisolekuks ja neile reageerimiseks), saab Euroopa Liit:

- edendada kõikide peamiste sidusrühmadega sellise katastroofide ohjamise piirkondliku käsitlemise väljatöötamist, mis põhineb pigem nende ärahoidmisel ja nendeks valmisolekul kui neile reageerimisel;
- edendada Magribi piirkonnas tõhustatud piirkondadevahelist koostööd kodanikukaitsega tegelevate riikide korrespondentide alalise võrgustiku kaudu, et tagada katastroofidele koordineeritud reageerimine;
- aidata laiendada riskiatlast riskidele, mis jäid esimeses versioonis katmata ja mis võivad mõjutada just Magribi piirkonda;
- aidata analüüsida kliimast tingitud kasvavaid riske ja ennetavaid kohanemismeetmeid;
- pakkuda tuge katastroofide ärahoidmise ja nendeks valmisoleku suutlikkuse parandamiseks ja nendest teadlikkuse suurendamiseks ning anda tehnilist abi selliste algatuste juurutamiseks nagu katastroofide ohu vähendamiseks riiklike platvormide loomine ja kodanikukaitse strateegiate koostamine riigi enda suutlikkuse ja spetsiifiliste ennetusstruktuuride tugevdamiseks.

F. Ränne ja liikuvus

46. Rändel ja liikuvusel on ELi ja Magribi riikide vahelistes suhetes oluline roll. Mõlemal poolel on selles valdkonnas lahendamist nõudvaid ja laias laastus samasuguseid probleeme. Neil mõlemal on ühine huvi paremini korraldada seaduslikku rännet, paremini võidelda ebaseadusliku rändega, sealhulgas inimkaubandusega, paremini edendada rahvusvahelist kaitset piirkonnas ja maksimeerida rände mõju arengule.
47. Rände ja liikuvuse suhtes vastuvõetud üldise lähenemisviisi raames on EL otsustanud tugevdada koostööd rändeküsimustes ning parandada kodanike liikuvust turvalises keskkonnas. Selle põhjal tegi EL oma 2011. aasta mai teatises¹² ettepaneku alustada mõne Vahemere lõunapiirkonna riigiga dialoogi rände, liikuvuse ja turvalisuse küsimuses, et tugevdada oma suhteid iga riigiga vastavalt nende vajadustele, valmisolekule ja suutlikkusele edendada koostööd kõnealuses valdkonnas. Selle tulemusena on selliseid dialooge ametlikult alustatud Maroko ja Tuneesiaga, et sõlmida lähitulevikus liikuvuspartnerlus.
48. Lisaks on ka palju arenguruumi, et tõhustada ELi toetust Magribi piirkonna sisesele koostööle ning Magribi ja Sahara-taguse Aafrika koostööle rände ja liikuvuse valdkonnas. Täpsemalt saab Euroopa Liit:
 - teha täiendavaid jõupingutusi ministrite deklaratsioonide ja tegevuskavade täielikuks rakendamiseks rände ja arengu valdkonna kõikide asjaomaste osalejate vahel, eelkõige seoses Euroopa ja Aafrika arengu- ja rändeteemalise dialoogi (nn Rabati protsess) ning Aafrika ja ELi rände-, liikuvus- ja tööhõivepartnerlusega;
 - toetada seadusliku rände kavasid Magribi riikide ning Magribi riikide ja Sahara-taguse Aafrika riikide vahel;
 - kasutada liikuvuse edendamiseks süstemaatilisemalt võimalusi, mida pakub ELi viisaeeskiri, sealhulgas sellistele kategooriatele nagu noored, üliõpilased või

¹² „Dialoog Vahemere lõunapiirkonna riikidega rännet, liikuvust ja turvalisust käsitlevates küsimustes”, 24.5.2011, KOM(2011) 292 (lõplik).

kodanikuühiskond. Suurendada teabevahetuse kaudu arusaamist kehtivast viisakorraldusest;

➤ edendada piirkondlikku koostööd piirivalve ja ebaseadusliku rände vastu võitlemisel Magribi ja Sahara-taguses piirkonnas, sealhulgas piirkondliku tasandi teabevahetuse kaudu, ühise riskianalüüsi ning ühise piiride haldamise ja valvamise ning politseikoostöö kaudu, sealhulgas inim- ja narkokaubanduse valdkonnas;

➤ edendada koostööd kõnealuse piirkonna riikide vahel tagasivõtmise küsimustes ja seda nii Magribi riikide vahel kui ka Magribi riikide ja Sahara-taguse Aafrika riikide vahel, pidades seejuures täies ulatuses kinni rändajate põhiõigustest;.

➤ aidata jätkuvalt Magribi riike varjupaiga ja rahvusvahelise kaitse valdkonnas, rakendades selleks suutlikkuse arendamise meetmeid Põhja-Aafrika piirkondliku kaitseprogrammi raames või kaaludes võimalikke ümberasustamise võimalusi;

➤ esitada teavet ELi konsulaarabi ja -kaitsega seotud küsimustes ning töötada välja ühine käsitus valdkonnas, mille olulisus kasvab nii ELi liikmesriikide kui ka Magribi riikide jaoks.

Kokkuvõte

49. Eespool kirjeldatud ettepanekud näitavad ELi toetust suuremaks integratsiooniks Magribi riikides ja ELi otsest huvi selles küsimuses. Integratsiooni edu sõltub eelkõige partnerriikide endi jõupingutustest. ELi ja Magribi riikide vahel kahepoolsete suhete tugevdamine saaks aidata seda eesmärki saavutada, kuigi kaudselt: rohkem lähendades õigusnorme, eeskirju ja eri valdkondade poliitikat. Kuid tõelise tõuke andmiseks selles valdkonnas peab pingutama Magribi piirkond tervikuna.
50. Sidusa käsitluse tagamiseks soovivad Euroopa Komisjon ja kõrge esindaja neid ettepanekuid arutada ELi liikmesriikide ja muude ELi institutsioonidega. Nad peavad nende üle nõu ka Euroopa ja Magribi sidusrühmadega, sealhulgas kodanikuühiskonna esindajatega.
51. Euroopa Komisjon ja kõrge esindaja teevad ettepaneku alustada ELi ja Araabia Magribi Liidu vahel nende ettepanekute üle kõrgetasemelist dialoogi. Nad kutsuvad ka muid Euroopa institutsioone, nagu Euroopa Parlament, osalema selles Magribi partneritega peetavas dialoogis. Nad teevad ka ettepaneku käsitleda neid küsimusi Magribi riikidega peetavate korrapäraste poliitiliste dialoogide käigus. Nad püüavad jõuda valitsusväliste sidusrühmadeni, nagu kodanikuühiskonna ja ettevõtlusringkondade esindajad. Euroopa Komisjon ja kõrge esindaja loodavad, et sellised vahetused võimaldavad neil anda Magribi integratsiooni käsitlevasse arutellu väärtusliku panuse.